

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
імені ІВАНА ЗЯЗЮНА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих НАПН
України
_____Л.Б.Лук'янова
05 травня 2020 р.

Методичні рекомендації
до виконання завдань самостійної роботи з дисципліни

**«Методичний інструментарій психологічного
дослідження»**

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Київ 2020 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені
ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН України

Укладач: докт. психол. наук Павлик Н.В.

Рецензент:

Обговорено та схвалено на засіданні відділу психології праці ПООД імені
Івана Зязюна НАПН України (протокол №__ від _____ 2020 року)

Тема 1. ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПАНІВНИХ НАУКОВО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Усвідомлення змісту понять «методологія», «науковий підхід».

Завдання 2. Усвідомлення сутності панівних науково-психологічних підходів у сучасній психології.

Завдання 3. Самовизначення щодо методологічних основ власного дисертаційного дослідження..

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.
3. Корниенко А.Ф. Теория и практика психологического исследования. – Казань, 2000.
4. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2000.
5. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М., 1984.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 2001
7. Корнилова Т.В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997
8. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб., 1996.
9. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М., 1985.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність методологічних підходів у психології, самостійно скласти індивідуальний конспект огляду панівних методологічних підходів, визначити основні положення, які будуть покладені в основу дисертаційного дослідження. Далі слід зробити висновки і запропонувати своє творче бачення власного підходу у дослідженні певного психологічного феномена.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Як Ви розумієте поняття «науковий методологічний підхід»?
2. Які з підходів найбільш відбивають сутність досліджуваного Вами психічного явища?
3. Сформулюйте принципи власного підходу до вивчення досліджуваного психічного явища.

Тема 2. ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДЕТЕРМІНАНТ, ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ЯВИЩА.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Усвідомлення сутності психологічних детермінант психічного розвитку особистості.

Завдання 2. Набуття навичок визначення психологічних механізмів розвитку психічних феноменів.

Завдання 3. Психологічні критерії та психодіагностичні показники досліджуваних явищ.

Завдання 4. Розробка теоретичної та емпіричної моделей експериментального дослідження.

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.

3. Корниенко А.Ф. Теория и практика психологического исследования. – Казань, 2000.
4. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2000.
5. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М., 1984.
6. Корнилова Т.В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997
7. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб., 1996.
8. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М., 1985.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність психологічних детермінант і психологічних механізмів розвитку особистості, самостійно скласти конспект, визначити детермінанти і психологічні механізми розвитку психологічного феномена, який є предметом дисертаційного дослідження. Далі слід зробити висновки і запропонувати теоретичну модель вивчення досліджуваного психологічного феномена.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Які психологічні детермінанти сприяють розвитку досліджуваного Вами психічного явища?
2. Назвіть основні психологічні механізми розвитку особистості?
3. Які підструктури містять теоретична та емпірична модель вивчення психічного феномена?
4. Зробіть інтерпретацію психологічних чинників розвитку вольових якостей особистості.

Тема 3. ВИКОРИСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЕМПІРИЧНИХ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1. Огляд можливостей використання організаційних та емпіричних методів дослідження.
- Завдання 2. Усвідомлення сутності психодіагностичних, розвивальних методів, а також методу моделювання та біографічного методу.
- Завдання 3. Опанування основними сучасними психодіагностичними методиками.

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.
3. Корниенко А.Ф. Теория и практика психологического исследования. – Казань, 2000.
4. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2000.
5. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М., 1984.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 2001
7. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учебник для ВУЗов. - СПб., 2006.
8. Корнилова Т.В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997
9. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб., 1996.
10. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие. – СПб., 2004. – 392 с.
11. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др. Под общей ред. А.А. Крылова, С.А. Маничкwa. – СПб., 2003.
12. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – СПб., 2002.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність організаційних емпіричних та експериментальних методів, самостійно скласти конспект. Далі слід зробити висновки і запропонувати теоретичну модель певного вивчення досліджуваного психологічного феномена.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Для яких цілей використовуються організаційні та емпіричні методи дослідження?
2. Охарактеризуйте експериментальні методи.
3. Які складові має емпірична модель дослідження?

Тема 4. ОПАНУВАННЯ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИМИ ТА РОЗВИВАЛЬНИМИ МЕТОДАМИ У МЕЖАХ ВЛАСНОГО ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1. Усвідомлення сутності застосування психодіагностичних та розвивальних методів.
- Завдання 2. Основні методи психодіагностики: соціометрія, стандартизовані і проєктивні методики, вербально-комунікативні методи (інтерв'ю, опитування).
- Завдання 3. Набуття навичок аналізу та інтерпретації отриманих даних за допомогою психодіагностичних методів.
- Завдання 4. Опанування психодіагностичними та розвивальними методами відповідно до власного дисертаційного дослідження

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.
3. Корниенко А.Ф. Теория и практика психологического исследования. – Казань, 2000.
4. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2000.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 2001
6. Шишова Е.О., Солобутина М.М. Анализ и обработка эмпирических данных психологических и педагогических исследований. Учебное пособие. – М., 2012.
7. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учебник для ВУЗов. - СПб., 2006.
8. Корнилова Т.В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997
9. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб., 1996.
10. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М., 1985.
11. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие. – СПб., 2004. – 392 с.
12. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др. Под общей ред. А.А. Крылова, С.А. Маничкwa. – СПб., 2003.
13. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – СПб., 2002.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність психодіагностичних і розвивальних методів, самостійно скласти конспект і визначити методи діагностики і розвитку психологічного феномена, який є

предметом дисертаційного дослідження. Далі слід зробити висновки і запропонувати емпіричну модель певного вивчення досліджуваного психологічного феномена.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Які методи застосовують для діагностики вольових якостей особистості?
2. Які методи спрямовані на вивчення ціннісно-мотиваційної сфери особистості?
3. Які Ви знаєте розвивальні методи, і які функції вони виконують?

Тема 5. ВИМІРЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ АВТОРСЬКИХ МЕТОДИК

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Усвідомлення сутності понять «надійність» і «валідність» методик.

Завдання 2. Методи визначення типів валідності (критеріальної, ретестової тощо).

Завдання 3. Набуття досвіду вимірювання надійності авторських методик методом кореляції експертних оцінок з психодіагностичними показниками.

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.
3. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М., 1984.
4. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 2001
5. Шишова Е.О., Солобутина М.М. Анализ и обработка эмпирических данных психологических и педагогических исследований (Microsoft Excel, Statistica, SPSS). Учебное пособие. - М., 2012.
6. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учебник для ВУЗов. - СПб., 2006.
7. Корнилова Т. В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997.
8. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология. Теория и методы. — М.: Аспект-Пресс, 2005. — ISBN 5-7567-0373-X
9. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М., 1985.
10. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие. – СПб., 2004. – 392 с.
11. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – СПб., 2002.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність понять «надійність» і «валідність» психодіагностичних методик, самостійно скласти індивідуальний план-конспект основних положень і алгоритми визначення різних типів валідності (критеріальної, ретестової тощо) та надійності авторських методик.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Як вимірюється ретестова валідність авторської методики?
2. Що означає поняття «критеріальна валідність»?
3. Які ще методи визначення надійності та валідності авторських методик Ви знаєте?

Тема 6. ОБРОБКА ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЕМПІРИЧНИХ ДАНИХ

Генетичний метод (аналіз фаз розвитку), структурний метод (аналіз систем і типів міжсистемних зв'язків).

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розуміння сутності інтерпретації емпіричних даних.

Завдання 2. Усвідомлення генетичного методу (аналізу фаз розвитку особистості).

Завдання 3. Набуття навичок використання структурного методу інтерпретації (аналізу систем і типів міжсистемних зв'язків).

Література

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. М., 1997.
2. Константинов В.В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. – СПб., 2006.
3. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2000.
4. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М., 1984.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 2001
6. Шишова Е.О., Солобутина М.М. Анализ и обработка эмпирических данных психологических и педагогических исследований (Microsoft Excel, Statistica, SPSS). Учебное пособие. - М., 2012.
7. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учебник для ВУЗов. - СПб., 2006.
8. Корнилова Т.В. Введение в психологический эксперимент: Учебник. – М., 1997
9. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб., 1996.
10. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М., 1985.
11. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие. – СПб., 2004. – 392 с.
12. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – СПб., 2002.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття, зрозуміти сутність метода інтерпретації емпіричних даних, самостійно скласти індивідуальний план-конспект основних положень. Далі слід апробувати практичні вправи щодо інтерпретації даних власного емпіричного дослідження для розв'язання певної психологічної проблематики.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Коли доцільно застосовувати структурний метод інтерпретації емпіричних даних?
2. У яких випадках застосовують генетичний метод?
3. Яким методам інтерпретації емпіричних даних Ви надаєте перевагу у дисертаційному дослідженні?